

11.6.2006

לכבוד:
מר אמנון דנקנר
עורך "מעריב"

שלום רב,

אנו מבקשים למחות בתוקף על האופן בו הציג עיתון "מעריב", בגיליונו מה-11 ביוני, את התקרית הקשה שבה נהרגו שבעה בני משפחה פלסטינית אחת, ורבים אחרים נפצעו, בחוף בית להייה בעזה, ב-9 ביוני.

אמצעי תקשורת מרכזיים, מודפסים ואלקטרוניים, בארץ ובעולם, הקדישו זמן ומקום נרחבים לסיקור הטרגדיה בעזה ומשמעותיה. שני העיתונים הגדולים האחרים בישראל, "ידיעות אחרונות" ו"הארץ", הקדישו לתקרית את עמודיהם הראשונים ועסקו בה בכותרותיהם הראשיות. הם התייחסו לאירוע בכובד ראש – הן מנקודת המבט ההומניטרית, הן מבחינת התרומה האפשרית של האירוע להסלמה חוזרת של הסכסוך, והן מבחינת השאלות הקשות שהאירוע מחייב לשאול על תפקודו של צה"ל בתקרית. לא ניתן, לצערנו, לקבוע שכך נהג גם "מעריב".

בעמודו הראשון של העיתון אין כל התייחסות לאירוע. פשוט כך. תחת זאת, נמצא מקום בעמוד הראשון לדיווח על כוננות פיגועים (שלא ניתן לה כל הסבר), למונדיאל – ואף לכותרת על "חתול שלא גורם לאלרגיה". הטרגדיה בעזה מופיעה בעמוד 2 של העיתון, באזכור עקיף של דוברים פלסטיניים על הריגתם של חפים מפשע, ובעמוד 3 – במסגרת פרשנויות. הדיווח העובדתי הראשון על התקרית מופיע רק בעמוד 4. קשה להפריז בחשיבות העובדות האלה: במסגרת המעקב הרצוף שאנו מקיימים אחרי הסיקור הישראלי של הסכסוך הישראלי-פלסטיני, חוזרים ועולים דפוסי עריכה בעלי משמעות מכרעת: להבלטה ולהצנעה של ידיעות, בעיתונים ובמהדורות החדשות, יש השפעה עצומה על תודעתם של צרכני התקשורת. הסילוק של האירוע בעזה מעמודו הראשון של "מעריב" שולח מסר חד-משמעי לקוראים: מדובר באירוע בעל משמעות מוגבלת. כדי להבין את מעגל הדמים של הסכסוך הזה, וכדי למצוא דרכים לסיים אותו, אנחנו חייבים להביט גם על עצמנו. בגיליון ה-11 ביוני, "מעריב" מנע מקוראיו את המבט ההכרחי הזה.

והערה אחרונה: בעמוד 7 של אותו הגיליון, הופיעה כותרת ייחודית, שלא מצאנו באף כלי תקשורת ישראלי אחר. הכותרת אמרה: "למרות ההפצצות בעזה: ירי הקסאמים לא פחת". כותרת המשנה הוסיפה: "סתם מבזבזים את כספי המדינה" (המרכאות במקור). הנה כי כן, עמוק בתוך העיתון, מופיעה ביקורת משמעותית ביותר, מפי גורמים צבאיים, על הפעולה בעזה ועל משמעותיה. זה חשוב, אבל אפשר היה לצפות מ"מעריב" לפרסם את הכותרת הזו בעמודו הראשון, אולי אפילו על חשבון החתול "שלא גורם לאלרגיה". לו היה עושה כך, היה "מעריב" תורם תרומה של ממש להבנה של קוראיו את מציאות חייהם.

בכבוד רב

יזהר באר
מנכ"ל קשב

ד"ר דניאל דור
יו"ר קשב

לד"ר דניאל דור וליזהר באר שלום,

אני באמת ובתמים אוהב את קיומם של גופים שונים המבקשים לקדם אג'נדות שונות בתקשורת, משום שאני מאמין בפריחתם של אלף פרחים וגם במאמר מכל מלמדי השכלתי. לא תמיד רואים הכול וטוב שיש גופים המציבים מראות מזוויות שונות ומעירים הערות ביקורתיות שאפשר לעיתים ללמוד מהם ואפילו לתקן דרכים על פיהם. זאת גם כשגופים האלה יש אג'נדות הזרות לרוחי ואף מקוממות אותי. איני מאלה הסבורים שהם יודעים הכול ולעולם צודקים וטוב לעצור ולחשוב ואני תמיד מודה למי שמעודד אותי לכך. אחרי שאמרתי את כל זה, אני איני יכול לקבל את הטרוניה שבמכתבכם אלי מאתמול, לא את תכנה ולא את הטון שלה.

גיליון "מעריב" שעליו הערתם הוא גיליון המהדורה השנייה, שקיבלו רק חלק מהקוראים, ונעשה בחיפזון בשעה מאוחרת, אחרי היוודע דבר החטיפה של הסטודנט היהודי בשכם. בגיליון שקיבלו רוב הקוראים היה סיקור רציני ומקיף בעמוד הראשון של האירוע בחוף עזה. האם עדיין היה צריך לערוך אחרת את העמוד הראשון של המהדורה השנייה כך שהאירוע בחוף עזה יקבל דומיננטיות בולטת? לדעתי לא. האם סכנה ודאית לחייו של יהודי חטוף מעניינת וחשובה יותר מפלשתינאים שנהרגו? תשובתי היא: כן מצלצל. עניי עירך קודמים ולא רק שאני סבור שנושא כזה מעניין יותר את קהל הקוראים – הוא מעניין יותר אותי ובעיני ההשלכות של המקרה הזה, אילו היה מתפתח בכיוונים רעים היו חמורות ורבות היקף אף יותר מהאירוע בחוף עזה. למרבה המזל העניין נגמר בכי טוב, אולם כשעסקנו במהדורה השנייה נוכח הידיעה המדאיגה לא יכולנו לדעת זאת.

אבל איני רוצה להיחבא מאחרי ההסבר הזה בלבד המציג רק חלק מהתמונה ומההשקפה שלנו ב"מעריב" על העניין שהעליתם במכתבכם. אני מקווה שגם אתם לא תסתתרו מאחרי חלק מהניסוחים במכתב שלכם ותודו כי כשכתבתם אותו הייתם משוכנעים כי ההרג והפציעות בחוף עזה היו תוצאה של מעשה של "צה"ל. מה לעשות ואנחנו לא היינו משוכנעים בכך והיום אנחנו משוכנעים עוד פחות. אני ממליץ לכם לקיים את המשפט במכתבכם לפיו "אנחנו חייבים להביט גם על עצמנו" ובאמת תביטו על עצמכם ועל מכתבכם אלי ותגלו איך מבצבצת ממנו גישה על פיה ישראל היא החשודה הוודאית באחריות למקרה.

חובת הזהירות והאחריות מכתובה גישות יותר מאופקות מצידנו ממה שארגון בעל אג'נדה קיצונית כמו שלכם מרשה לעצמו. אנחנו, כמובן, לא נעוות ולא נסלף ולא נעשה הנחות לצה"ל במקום שהוא פועל לא כשורה, אבל מצד שני לא נפעל בהיסטריה של הלקאה עצמית מיותרת, הטחת האשמות לא מבוססות ויצירת רושם כאילו ידינו מלאו דם.

קו העריכה של "מעריב" לוקח בחשבון שאנחנו עומדים בלחימה מול אויבים הפועלים מתוך שטחים מאוכלסים בצפיפות ובכך גוזרים על סביבתם סכנה של פגיעה על לא עוול בכף הנפגעים והפוגעים כאחד. קו העריכה שלנו לוקח בחשבון את המצב שבו היגררות להאשמות לא בדוקות והערמת גידופים לא ראויים על ראש כוחות הביטחון מחלישים אותם ואת כולנו במאבק עקוב מדם שקיצו אינו נראה ואינו ידוע. מצד שני, כל אנשי הנהלת המערכת ב"מעריב" יידעו לספר לכם כיצד במקרים בהם נראה בעליל כי כוחות הביטחון או מתנחלים גרמו עוול ופגיעות זדוניות בפלשתינאים, כמו כריתת עצי זית או התעללויות אכזריות או רצח, הקפדת לא להרפות מהפרשות ולכתוב עליהן עד שהדברים יתבררו ואשמים יובאו לדין. הכול לפי העניין ולפי המצב.

בברכה,

אמנון דנקנר